

Sjamanisme møter det urbane mennesket

SAVNER FINNMARK:

Forfatter Jan Eivind Tønnessen savner hjemtraktene i Finnmark. – Mange har nærmere tilknytning til naturen der, sier han.

Jan Eivind Tønnessen, utflytta finnmarking, debuterer som romanforfatter med spenningsroman om krysningpunktet mellom sjamanisme og vitenskap.

OLE GUNNAR ONSØIEN

Forfatter Jan Eivind Tønnessen (56) er født i Karasjok, men har siden førstegangstjenesten bodd i Sør-Trøndelag. I dag er han gitarlærer ved Trøndertun folkehøgskole i Melhus kommune.

– Jeg er vokst opp i Karasjok og hadde en spennende barndom i et samisk miljø. Oppveksten har aldri sluppet taket, og jeg har alltid følt at jeg på et åndelig plan fortsatt lever oppe i Finnmark, forteller han.

Boka hans, «Noaidi», handler om en ung kvinne med samisk og kvænsk opprinnelse. I barndommen var hun integrert i en samisk-kvænsk naturkultur og trivdes veldig godt. Når foreldrene skiller seg, flytter hun og mo-

ren til urbane strøk lengre sør i Norge. Moren er full av mindreverdighetsfølelse for sin tilknytning og forsøker å kompensere gjennom å nedtone det samiske i dattera si.

Birken og sjamanisme

Hovedpersonen i boka er gift med en som sykler Birken og jobber i en sjefsstilling i oljebransjen.

– Jeg liker å sykle selv, men samtidig er det mange som dyrker idrettsprestasjoner på en litt overfladisk måte. Det kan fort utvikle seg til å bli en stor egokultur, mener jeg. I den samiske kulturen har man en nærmere tilknytning til naturen, som det urbaniserte mennesket kanskje kan lære av, sier han.

I voksenalder oppdager hovedpersonen i boka at en gammel bekjent har begynt som ny-sjaman. Han tar med seg grupper med mennesker, mot en liten avgift, langt inn på Finnmarksvidda. Hun og ektemannen reiser oppover for å delta, og allerede da begynner ting å skjære seg. Været slår om, følget blir isolert og sykdom slår

inn. De blir testet av omstendighetene.

– Krysningpunktet mellom et alternativt verdensbilde og et vitenskapsbasert verdensbilde er interessant. Alternative tankemåter er på veldig sterk fremmarsj, og mange dyrker det på en overfladisk måte. Alternativbransjen er preget av profittthunger, mener Tønnessen.

I utgangspunktet ser forfatteren på seg selv som skeptiker, men mener at den samiske mytologien er mindre overfladisk enn for eksempel homeopati-bevegelsen.

– Sjamanismen tar vare på intuisjonen vår, og det kan være vel så verdifullt som det rasjonelle. Men jeg vil ikke ta stilling til om den alternative livsstilen har noe for seg, sier forfatteren.

Innkalt til politiavhør

Foreldrene til Tønnessen, Eivind og Liv Tønnessen, var begge lærere i Karasjok.

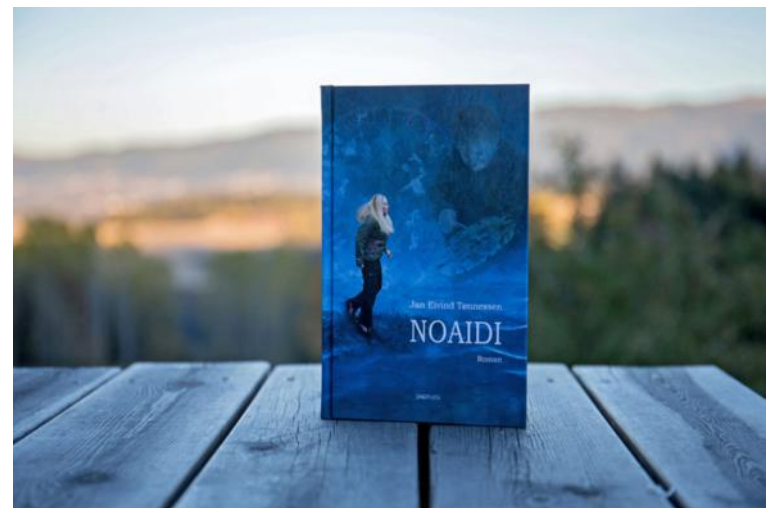
– Jeg var barn før den samiske oppvåkninga kom for fullt på 1980-tallet. På den tida det samiske ennå ble hardt undertrykt i Finnmark, forteller Tønnessen.

GITARLÆRER:

Debutforfatter Jan Eivind Tønnessen (til venstre) jobber som gitarlærer ved Trøndertun folkehøgskole. – Det er veldig bra å ha han som lærer, sier elev Martin Strømseth Johansen fra Narvik.

(Alle foto: Ole Gunnar Onsøien)

FOKUS PÅ NOAIDIENS ROLLE:

Jan Eivind Tønnessens debutroman «Noaidi» tar for seg sjamanisme og det urbaniserte mennesket.

– Det var normalt på den tida, men det var jo ikke bra for barna. Faren min ble innkalt til politiavhør fordi han skrev samiske ord på tavla for å kunne kommunisere med elevene. Det ble ikke tolerert, men det er jo heldigvis mye større bevissthet rundt dette nå, sier han.

Bor i Melhus

I dag bor forfatteren på Gimse i Melhus, et steinkast unna Trøndertun folkehøgskole, sammen med sin kone og datter på 14 år.

– Det er veldig talentfulle elever som kommer hit hvert år. Vi var den første skole som tok rock på alvor, og derfor har vi hatt muligheten til å bygge oss opp over mange år, sier han.

Folkehøgskolen har godt renommé i musikkmiljøet. Det er stadig tidligere elever, som i dag er meritterte musikere, innom for å holde foredrag.

Savner Finnmark

Selv om Tønnessen trives godt som lærer ved folkehøgskolen, savner han hjemtraktene.

– Det er flott natur her i Trøndelag altså, men det er en

helt annen stemning om man drar opp på fjellet i Finnmark. Faren min var ivrig jeger, og vi kunne legge på vei innover vidda i dagevis uten å treffe folk. Det er ikke sånn her, sier han.

– Så er det jo noe med de samiske holdningene jeg liker godt. Mange har nærmere tilknytning til naturen, det er det ingen tvil om, fortsetter Tønnessen.

Lanseringsfest

Mandag 31. oktober er det lanseringsfest for boka på Trøndertun folkehøgskole. Forfatteren vil lese et utdrag av boka, det vil være enkel servering og datteren hans vil spille fiolin. Det vil også være åpent for spørsmål

– Dersom noen skulle være i nærheten er det bare å komme, sier forfatteren.

Boka gis ut på Snøfugl forlag, med 1.000 bøker i første opplag, og kan bestilles hos bokhandlere over hele landet.

– Jeg håper at så mange kjøper boka at det blir flere opplag, avslutter Tønnessen.

avisa@sagat.no